

dr Wiesław Barszczewski

Akademia Bialska im. Jana Pawła II

ORCID: 0000-0002-2943-5732

Studia Społeczne

ISSN 2081-0008

e-ISSN 2449-9714

str. 87–105

dr Stanisław Krysiński

Uczelnia Techniczno-Handlowa w Warszawie

ORCID: 0000-0001-8017-872X

dr Piotr Waniek

ORCID 0000-0003-2916-1812

dr Sławomir Żurawski

Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie

ORCID: 0000-0001-9527-3391

SIŁY ZBROJNE RP

W ZWALCZANIU TERRORYZMU

THE POLISH ARMED FORCES IN COMBATING TERRORISM

STRESZCZENIE

Artykuł został poświęcony problematyce kolektywnego współdziałania świata Zachodu w zwalczaniu zjawiska terroryzmu, ze szczególnym uwzględnieniem udziału Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Celem artykułu jest analiza oraz przedstawienie udziału Sił Zbrojnych RP w zwalczanie terroryzmu międzynarodowego, w ramach działań Paktu Północnoatlantyckiego. W pierwszej części przedstawiono problematykę terroryzmu międzynarodowego. Następnie poruszono kwestie międzynarodowych regulacji prawnych dotyczących zwalczania terroryzmu. W głównej części przedstawiono udział Sił Zbrojnych RP w koalicji antyterrorystycznej na przykładzie misji w Afganistanie i Iraku. W zakończeniu dokonano podsumowania uczestnictwa Sił Zbrojnych RP w koalicji zwalczającej zjawisko terroryzmu. Główny problem badawczy sformułowano: jaki jest udział Sił Zbrojnych RP w zwalczanie terroryzmu? Odpowiednio do postawionego problemu badawczego sformułowano hipotezę badawczą, która zakłada, iż Siły Zbrojne RP odgrywają kluczową rolę w zwalczaniu terroryzmu, wspierając inne służby bezpieczeń-

stwa poprzez działania operacyjne, szkoleniowe oraz współpracę międzynarodową, co przyczynia się do zwiększenia skuteczności zapobiegania i reagowania na zagrożenia terrorystyczne. Do uzyskania odpowiedzi na postawiony problem badawczy oraz weryfikacji hipotezy badawczej posłużono się metodami badawczymi takimi jak krytyczna analiza literatury, międzynarodowych i krajowych aktów prawnych oraz rzetelnych źródeł internetowych.

SŁOWA KLUCZOWE: bezpieczeństwo, konflikt, państwo, terroryzm, zagrożenia.

ABSTRACT

The article is devoted to the issue of collective cooperation of the Western world in combating the phenomenon of terrorism, with particular emphasis on the participation of the Armed Forces of the Republic of Poland. The aim of the article is to analyze and present the participation of the Polish Armed Forces in combating international terrorism, as part of the activities of the North Atlantic Treaty. The first part presents the issue of international terrorism. Then, the issues of international legal regulations on combating terrorism were discussed. The main part presents the participation of the Polish Armed Forces in the anti-terrorist coalition on the example of missions in Afghanistan and Iraq. In the end, a summary of the participation of the Polish Armed Forces in the coalition combating the phenomenon of terrorism was made. The main research problem was formulated: What is the participation of the Polish Armed Forces in combating terrorism? According to the research problem, a research hypothesis has been formulated, which assumes that the Polish Armed Forces play a key role in combating terrorism, supporting other security services through operational and training activities and international cooperation, which contributes to increasing the effectiveness of prevention and response to terrorist threats. In order to obtain an answer to the research problem and to verify the research hypothesis, research methods such as critical analysis of literature, international and national legal acts and reliable Internet sources were used.

KEY WORDS: security, conflict, state, terrorism, threats.

WSTĘP

Problemy rozstrzygania konfliktów we współczesnym świecie stają się zagadnieniem coraz bardziej złożonym. W czasach globalizacji, charakteryzujących się rosnącą współzależnością państw oraz przenikania się różnic kulturowych, zachowanie równowagi i pokoju staje się jednym z najważniejszych celów dla społeczności międzynarodowej. Rozstrzygnięcie sporów na drodze działań zbrojnych jest domeną państw, narodów, grup etnicznych oraz religijnych. Jednak asymetria potencjałów i możliwości działania spowodowały konieczność opracowania, szczególnie przez aktorów niepaństwowych, innych metod działania niż konwencjonalne wojny, czy-

li terroryzmu. Znaczenie tego pojęcia, a także sposoby działania terrorystów wraz z upływem czasu ulegały zmianom. Rozwinęło się ono do rozmiarów sieci międzynarodowej i stało się jednym z najgroźniejszych, a zarazem najtrudniejszych do zwalczania zagrożeń we współczesnym świecie. Stanowi zarówno zagrożenie dla życia i mienia osób (w tym niezaangażowanych w dany konflikt), prowadzi do destabilizacji politycznej i społecznej w regionach występowania, a tym samym stanowi jedno z najtrudniejszych wyzwań w stosunkach międzynarodowych. Prawo międzynarodowe nie reguluje jednoznacznie, przy pomocy jakich organów i instytucji wewnętrznych państwa powinny rozwiązywać problemy związane z przeciwdziałaniem i zwalczaniem tego typu zagrożeń¹. Tworzone są międzynarodowe i państwowe regulacje prawne, dotyczące zwalczania terroryzmu, ponieważ wszelkie dopuszczalne prawnie działania, zwłaszcza operacyjno – rozpoznawcze służące zwalczaniu terroryzmu, powinny zostać wzmocnione poprzez jasne regulacje ustawowe, dające jednoznaczne wytyczne do podejmowanych kroków zapobiegawczych². Powoływane są organizacje i służby mające na celu likwidację tego zjawiska. Tworzone były także koalicje, mające na celu globalną walkę z terroryzmem. Impulsem do takich działań były wydarzenia z 11 września 2001 roku. W dobie globalizacji terytorialnie terroryści mogą znajdować się w każdym państwie, choć żadne z nich nie popiera ich działań³. Jednak szereg podejmowanych przez społeczność międzynarodową działań należy ocenić jako wciąż niewystarczającą, ponieważ pomimo starań i w konsekwencji znacznego osłabienia aktywności grup terrorystycznych, zjawisko to nie zostało całkowicie zlikwidowane.

W Polsce głównymi służbami odpowiedzialnymi za zwalczanie aktów terroryzmu są: Policja (w szczególności Biuro Operacji Antyterrorystycznych i pododdziały antyterrorystyczne Policji), ABW, AW, SKW i SWW, jednostki wojsk specjalnych (poza granicami kraju lub też po wprowadzeniu adekwatnego stanu nadzwyczajnego), Siły Powietrzne (w kwestii obrony granicy państwowej w powietrzu i na morzu), Straż Graniczna (realizując ochronę granicy państwowej), Służba Celna i Generalny Inspektorat Informacji Finansowej⁴.

Dla polskiej polityki międzynarodowej kluczowym wydarzeniem było ratyfikowanie aktu przystąpienia Polski do Traktatu Północnoatlantyckiego. Tym samym przyjęła zadanie aktywnego uczestnictwa w działaniach podejmowanych na rzecz stabilizacji i pokoju w układzie sił międzynarodowych. Artykuł 5 Traktatu Północnoatlantyckiego uruchomiony na skutek ataku terrorystycznego z 11 września, zobowiązał wszyst-

1 M. Kubiński, A. Sobieraj, *Siły zbrojne - nowe wyzwania*, „Studia de Securitate et Educatione Civili” IV/2014, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, s. 112.

2 K. Indeki, P. Potęjko, *Terroryzm materia ustawowa?* ABW, Warszawa 2009, s. 4.

3 J. Bałhud-Prusiak, *Wojna z terroryzmem wojną z globalizacją*, „Humanistyka i Przyrodoznawstwo” 17/2011, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn, s. 207.

4 M. Kubiński, A. Sobieraj, dz. cyt., s. 119.

kich jego członków, by traktować atak na jednego lub kilku z nich na terenie Europy, lub Ameryki Północnej jako atak przeciwko wszystkim.

1. PROBLEMATYKA TERRORYZMU MIĘDZYNARODOWEGO

Zjawisko terroryzmu wpisało się na stałe w procesy walki i można tu mówić o walce „słabych” z „silnymi”. Słabość jest rozumiana jako brak sił wystarczających, aby sprostać potencjałowi strony przeciwnej w otwartej walce, przy użyciu metod wojny dopuszczalnych międzynarodowym prawem humanitarnym. Terroryzm jest teatrem, przemocą dla efektu, ale nie dla wyniku, czyli aktualnej ofiary. W rzeczywistości ofiara może być zupełnie niezwiązana z celem działania terrorystów. Dlatego też terroryzm przeznaczony jest dla tych, którzy patrzą, a nie dla tych, którzy stali się jego ofiarami. Charakter tego zjawiska dobrze oddaje starożytna chińska zasada: „zabij jednego, przestrasz tysiące”. Obrazują to także działania charakteryzujące terroryzm, jak: przełamywanie przyjętych norm zachowania i praw obowiązujących w danej społeczności, co jest wynikiem odrzucania zasad moralnych i braku hamulców w działaniu, rezygnacja z przestrzegania prawa międzynarodowego konfliktów zbrojnych poprzez nieużywanie mundurów lub oznak rozpoznawczych, wybór często nieuzbrojonych i niewinnych ofiar – ściśle określonych i wyselekcjonowanych lub anonimowych, dobór stosowanych środków, aby demonstrowały bezwzględność członków grup terrorystycznych, prowadzenie działań na obszarach zurbanizowanych, z powodu łatwości ukrywania się na tych terenach i obecności tam wielu atrakcyjnych dla terrorystów celów⁵.

W literaturze znajduje się wiele definicji zjawiska terroryzmu. Przyjmuje się, że terroryzm to zaplanowana, zorganizowana i przeważnie uzasadniona ideologicznie, lub też posiadająca polityczne podłoże motywacyjne działalność osób lub grup (...), oparta na zastosowaniu środków fizycznych, które naruszają dobra osób postronnych, innymi słowy takich, które nie dały wyrazu swemu negatywnemu nastawieniu do aktu terrorystycznego, jego celu lub uzasadnienia, ani nawet do określonej ideologii czy zapatrywań⁶. Określany jest też jako metoda wojenna polegająca na atakowaniu tych, którzy nie powinni być atakowani⁷.

Ewolucja terminu „terroryzm” ma znaczenie dla jego obecnej interpretacji. Pierwotne znaczenie określało to zjawisko jako „rządy poprzez zastraszanie, sprawowane przez siły będące u władzy”. Ubiegły wiek przyniósł definicję rozumianą jako „pre-

5 G. Nowacki, *Zjawisko terroryzmu w XXI wieku*, „Studia Bezpieczeństwa Narodowego”, 1/2014 vol. 5, WAT, Warszawa 2014, s. 410.

6 *Organizacyjne i prawne aspekty działań antyterrorystycznych*, red. G. Kędzierska, Wyd. WSPol., Szczytno 2002, s. 8.

7 V. Held, *Terroryzm, uprawnienia i cele polityczne*, w: *Etyka wojny. Antologia tekstów.*, red. T. Żuradzki, T. Kuniński, PWN, Warszawa 2009, s. 325.

moc stosowana przez politycznych wywrotowców, działających w izolacji”. W ten sposób rozdzielono pojęcia: terror i terroryzm⁸.

Współczesny terroryzm funkcjonuje i rozprzestrzenia się w przestrzeni globalnej, a najnowsze technologie komunikacyjne ułatwiają szerzenie się tego zjawiska. Anonimowość i aterytorialność utrudnia możliwość lokalizacji organizacji terrorystycznych, a tym samym zwiększa skuteczność ich działań. Walka z anonimowym, geograficznie rozmytym i trudnym do identyfikacji wrogiem staje się niemal niemożliwa i tym samym ułatwia działalność terrorystyczną⁹.

Istotne znaczenie ma także fundamentalizm, silnie zakorzeniony w społecznościach islamskich. Dla fundamentalistów świat Zachodu jest antymuzułmański, bezbożny i niemoralny. Dla radykalnego islamu, od lat wymierzonego w wartości Zachodu, niestroniącego od brutalnej przemocy, siłą napędową jest poczucie krzywdy doznanej przez świat muzułmański w starciu z cywilizacją Zachodu. Niepowodzeniem kończy się również przeszczepianie zachodnich wartości i postaw do świata muzułmańskiego. Radykalizm islamski, wykorzystując egzystencjalny kryzys młodych muzułmanów, tworzy skuteczny związek między wpajaniem radykalnych wartości w meczetach, uznaniem ekstremistycznej ideologii oraz aktywności rewolucyjnej. Muzułmanie stają się coraz bardziej widocznymi i wywierają znaczny wpływ na społeczności, wśród których zamieszkują. W wielu krajach powstają nowe meczety, centra kultury muzułmańskiej, a wyznawcy islamu domagają się coraz większych uprawnień. Natomiast jako przejaw dyskryminacji traktowana jest jakakolwiek krytyka mniejszości muzułmańskich. Muzułmanie nie mogą pogodzić wymogów swojej religii z rzeczywistością Zachodu, a asymilacja jest przez nich postrzegana jako utrata muzułmańskiej tożsamości¹⁰.

Za pierwszy przypadek ataku terrorystycznego o charakterze międzynarodowym, który odbił się szerokim echem w społeczności międzynarodowej, można przyjąć tzw. masakrę w Monachium, czyli wydarzenia z 5 września 1972 roku, kiedy podczas trwania igrzysk olimpijskich, do wioski olimpijskiej wdarli się palestyńscy terroryści z organizacji „Czarny wrzesień” i zamordowali 11 osób ze sportowej ekipy izraelskiej. Zginął także jeden niemiecki policjant¹¹. Igrzyska te stały się wydarzeniem przełomowym. Atak terrorystyczny na zawsze zmienił zakres przygotowań organizatorów igrzysk, a problem bezpieczeństwa stawał się jednym z najtrudniejszych i najbardziej

8 J. Bałhud-Prusiak, *Wojna z terroryzmem wojną z globalizacją*, „Humanistyka i Przyrodoznawstwo” 17/2011, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn 2011, s. 203.

9 Ibidem, s. 207-208.

10 K. Izak, *Zagrożenie terroryzmem i ekstremizmem w Europie na podstawie wybranych przykładów. Teraźniejszość, prognoza ewolucji i kierunki rozwoju*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego”, nr 5/2011, s. 116-121.

11 <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1416307%2Co-czwartej-nad-ranem-zamachowcy-palestynscy-wdarli-sie-do-wioski> [dostęp: 07.09.2023].

kosztownych zagadnień. Potwierdzenie tej tezy można odnaleźć w przygotowaniach do kolejnych igrzysk, w Montrealu (1976), w Moskwie (1980), w Los Angeles (1984) i w Seulu (1988)¹².

Wydarzeniem o charakterze strategicznym, które zasadniczo zdeterminowało kształt polityki międzynarodowej, stały się ataki w USA w dniu 11 września 2001 r., do tego stopnia, że „walka całego cywilizowanego świata może stać się symbolem XXI wieku, tak jak symbolami poprzedniego stulecia był nazizm i zimna wojna”¹³.

2. ASPEKTY PRAWNE ZWALCZANIA TERRORYZMU

Zwalczanie terroryzmu jest kwestią wielowarstwową. Społeczność międzynarodowa na przestrzeni lat wypracowała szereg regulacji prawnych, mających na celu identyfikację zjawisk związanych z terroryzmem oraz ich unifikację w wymiarze międzynarodowym. Należą do nich konwencje ONZ, które w sposób wszechstronny obejmują kwestie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu. Dokumenty ONZ stanowią podstawę dla rozwiązań prawnych, stosowanych na poziomie regionalnym (m.in. strategię UE, zobowiązania OBWE, konwencje Rady Europy, Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej).

Pierwsze regulacje prawne dotyczące terroryzmu (nienazywające jednak zjawiska w tej formie) pochodzą z początku XX wieku.

- *Konwencja w Hadze 18 października 1907 r.* – na jej podstawie zabroniono atakowania bezbronnych obiektów cywilnych.
- *Liga Narodów – w 1937 roku przyjęła Konwencję w sprawie zapobiegania i zwalczania terroryzmu oraz Konwencja o utworzeniu Międzynarodowego Trybunału Karnego.*
- *W 1963 roku w Tokio, przyjęto Konwencję o przestępstwach i niektórych innych czynach popełnionych na pokładzie statku powietrznego* – ma ona zastosowanie do czynów, które mogą narażać lub narażają na niebezpieczeństwo statek powietrzny, osoby albo mienie znajdujące się na pokładzie oraz do czynów naruszających porządek na pokładzie, czyli bezprawne zakłócenie przemocą lub groźbą użycia przemocy eksploatacji statku powietrznego znajdującego się w locie, zawładnięcie takim statkiem lub objęcie nad nim kontroli.

Następnie sprawa terroryzmu międzynarodowego stanęła na forum ONZ na początku lat 70. na skutek pojawiających się coraz częściej uprowadzeń samolotów przez organizacje palestyńskie i zamach terrorystyczny podczas Igrzysk Olimpijskich w Monachium.

12 A. Pasko, *Problem bezpieczeństwa na letnich igrzyskach olimpijskich w okresie zimnej wojny, po wydarzeniach w Monachium w 1972 r.*, „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie” 1/2015, t. XIV, s. 77.

13 A. Rashid, *Dżihad. Narodziny wojującego islamu w Azji Środkowej*, Dialog, Warszawa 2003, s. 18.

- W Hadze 16.12.1970 roku przyjęta została *Konwencja o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi*. Przyjęto w niej, że:
„Każdą osobą, która na pokładzie statku powietrznego będącego w locie:
 - a) bezprawnie, przemocą lub groźbą użycia przemocy lub w każdej innej formie zastraszenia dokonuje zawładnięcia statkiem powietrznym lub przejęcia nad nim kontroli albo też usiłuje popełnić taki czyn, lub
 - b) współdziała z osobą, która popełnia lub usiłuje popełnić taki czyn, popełnia przestępstwo:¹⁴.
- W 23.09.1971 roku w Montrealu przyjęto *Konwencję o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego*. Stanowi ona, że:
„1. Popełnia przestępstwo każda osoba, która bezprawnie i umyślnie:
 - a) dokonuje aktu przemocy wobec osoby znajdującej się na pokładzie statku powietrznego będącego w locie, jeżeli czyn ten może zagrażać bezpieczeństwu tego statku powietrznego; lub
 - b) niszczy statek powietrzny będący w służbie lub powoduje jego uszkodzenie, które czyni go niezdolnym do lotu lub które może stworzyć zagrożenie jego bezpieczeństwa w locie; lub
 - c) umieszcza lub powoduje umieszczenie w jakikolwiek sposób na statku powietrznym będącym w służbie urządzeń lub substancji, które mogą ten statek zniszczyć albo spowodować jego uszkodzenie czyniące go niezdolnym do lotu lub mogące stworzyć zagrożenie jego bezpieczeństwa w locie; albo
 - d) niszczy lub uszkadza lotnicze urządzenia nawigacyjne lub zakłóca ich działanie, jeżeli czyn taki może zagrazić bezpieczeństwu statku powietrznego w locie; lub
 - e) przekazuje informacje, o których wie, że są fałszywe, stwarzając w ten sposób zagrożenie bezpieczeństwa statku powietrznego w locie”¹⁵.
- Przyjęta w Nowym Jorku w 1973 roku *Konwencja w sprawie zapobiegania i karania przestępców przeciwko osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, w tym przeciwko dyplomatom* dotyczy uznania za przestępstwa następujących czynów:
„1. Umyślne dokonanie:
 - a) zabójstwa, uprowadzenia lub innej napaści na osobę albo wolność osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej,
 - b) gwałtownej napaści na oficjalną siedzibę, prywatne mieszkanie lub środki transportu osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej, która to napad może zagrażać tej osobie lub jej wolności,

14 Konwencja o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi, art. 1 (Dz.U. 1972.25.181).

15 Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego, art. 1 (Dz.U.1976.8.37).

- c) groźby popełnienia takiej napaści,
- d) usiłowania popełnienia takiej napaści,
- e) czynu stanowiącego współuczestnictwo w popełnieniu takiej napaści, zostanie uznane przez każde Państwo-Stronę za przestępstwo zgodnie z jego ustawodawstwem wewnętrznym¹⁶.
- Przyjęta w Nowym Jorku, w 1979 roku *Międzynarodowa Konwencja o walce z przestępstwem wzięcia zakładników* dotyczy uznania za przestępcę każdego, kto pochwyci lub zatrzyma inną osobę i zagrozi śmiercią lub spowodowaniem ciężkich obrażeń ciała lub zatrzymuje tę osobę w celu wymuszenia na osobie trzeciej, organizacji prawa krajowego, państwie lub organizacji międzynarodowej działania lub zaniechania jako wyraźny bądź domniemany warunek zwolnienia zakładników; karane jest także usiłowanie i współuczestnictwo¹⁷.
- *Konwencja w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej* przyjęta w Rzymie, w 1988 roku precyzuje, że:
 - „1. Osoba popełnia przestępstwo, jeżeli bezprawnie i umyślnie:
 - a) zajmuje statek lub przejmuje nad nim kontrolę przy użyciu siły lub groźby jej użycia lub za pomocą wszelkiej innej formy zastraszania, lub(b) dokonuje aktu przemocy przeciwko osobie znajdującej się na statku, jeżeli działanie to może zagrażać bezpiecznej żegludze tego statku, lub
 - b) niszczy statek albo powoduje uszkodzenie statku lub jego ładunku, jeżeli działanie to może zagrażać bezpiecznej żegludze tego statku, lub
 - c) umieszcza, lub powoduje umieszczenie na statku, za pomocą jakichkolwiek środków, urządzenia lub substancji, która może zniszczyć ten statek lub spowodować jego uszkodzenie lub znajdującego się na nim ładunku, powodując przez to zagrożenie lub możliwość zagrożenia dla bezpiecznej żeglugi tego statku, lub
 - d) niszczy albo w sposób poważny uszkadza morskie urządzenia nawigacyjne, albo w poważny sposób przeszkadza w ich obsłudze, jeżeli działanie takie może zagrażać bezpiecznej żegludze statku, lub
 - e) przekazuje informacje, o których wie, że są fałszywe, powodując w ten sposób zagrożenie dla bezpiecznej żeglugi statku, lub
 - f) rani albo zabija inną osobę w związku z popełnieniem lub próbą popełnienia jakiegokolwiek przestępstwa wymienionego w punktach od a) do f)”¹⁸.

16 Konwencja o zapobieganiu przestępstwom i karaniu sprawców przestępstw przeciwko osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, w tym przeciwko dyplomatom, art. 2, (Dz.U.1983.37.168).

17 Zob. *Międzynarodowa Konwencja o walce z przestępstwem wzięcia zakładników*, art. 1 (Dz.U.2000.106.1123).

18 *Konwencja w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej*, art. 3 (Dz.U.1994.129.635).

- Nowym Jorku w 1997 roku ustanowiona została *Międzynarodowa konwencja w sprawie zwalczania terrorystycznych ataków bombowych*. Zgodnie z jej zapisami „każda osoba popełnia przestępstwo w znaczeniu niniejszej konwencji, jeśli bezprawnie i umyślnie dostarcza, umieszcza, wystrzeliwuje lub detonuje materiał wybuchowy, albo inne śmiertelne narzędzie w miejscu użyteczności publicznej, w kierunku takiego miejsca lub na takie miejsce, infrastrukturę państwową lub rządową, system transportu publicznego lub infrastrukturę.
 - a) z zamiarem spowodowania śmierci lub poważnych obrażeń ciała albo,
 - b) z zamiarem spowodowania rozległych zniszczeń takiego miejsca, infrastruktury lub systemu, jeśli takie zniszczenie powoduje lub może spowodować poważne straty gospodarcze”¹⁹.
- *Międzynarodowa konwencja o zwalczaniu finansowania terroryzmu* przyjęta w 1999 roku stanowi, że popełnia przestępstwo osoba, która dowolnymi środkami, bezpośrednio lub pośrednio bezprawnie i umyślnie udostępnia lub gromadzi fundusze, z zamiarem ich wykorzystania do dokonania czynu stanowiącego przestępstwo²⁰.

Przyjęto także szereg rezolucji ONZ dotyczących problematyki terroryzmu. Można wśród nich wymienić: *Rezolucję 1267* (1999 r.) – dotyczy sankcji wobec Al-Kaidy i Talibów, *rezolucje 1988 i 1989*, w których reżimy sankcyjne wobec Al-Kaidy i Talibów zostały rozdzielone, zachowując w zmienionym kształcie Komitet ds. Sankcji wobec Al-Kaidy oraz tworząc oddzielny Komitet ds. Sankcji wobec Talibów.

Po ataku na World Trade Center, w dniu 28 września 2001 roku Rada Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych przyjęła *rezolucję 1373* (2001) zobowiązującą państwa członkowskie do pociągania do odpowiedzialności karnej osoby i/lub organizacje finansujące terroryzm, zamrożenia rachunków bankowych osób, co do których istnieją uzasadnione podejrzenia, że są zaangażowane w działalność terrorystyczną, powstrzymania się od udzielenia pomocy podmiotom lub osobom zaangażowanym w działalność terrorystyczną, dzielenia się informacjami dotyczącymi działalności terrorystycznej z innymi państwami. Rezolucja zyskała szeroki zasięg obejmując 191 państw członkowskich.

19 Międzynarodowa konwencja w sprawie zwalczania terrorystycznych ataków bombowych, art. 2 (Dz.U.2007.66.438).

20 Zob. Międzynarodowa konwencja o zwalczaniu finansowania terroryzmu, art. 2 (Dz.U. 2004.263.3620).

3. UDZIAŁ SIŁ ZBROJNYCH RP W KOALICJI ANTYTERRORYSTYCZNEJ – MISJE W AFGANISTANIE I IRAKU

Po zamachach 11 września 2001 roku prezydent USA George Bush zażądał od władz Afganistanu wydania Osamy bin Ladena i zamknięcia wszystkich ośrodków szkoleniowych dla terrorystów w całym kraju pod groźbą wypowiedzenia wojny. Talibowie odrzucili ultimatum, Koncepcja „wojny z terroryzmem” została zaprezentowana w bardziej wykrystalizowanej formie w przemówieniu prezydenta G. Busha do Kongresu z 20 września 2001 roku. Amerykański prezydent powiedział w swym wystąpieniu, że „od dziś każdy naród, który udziela schronienia terrorystom będzie uznany przez Stany Zjednoczone za wrogi reżim (...). Użyjemy wszystkich środków, jakimi dysponujemy (...) do rozbicia i zniszczenia globalnej siatki terroru.” W dalszej części przemówienia Bush ponownie postawił świat przed jednoznaczną alternatywą: „Każdy naród, w każdym regionie, musi teraz podjąć decyzję. Albo jesteście z nami, albo z terrorystami”²¹. Oznaczało to zrównanie zagrożeń powodowanych przez państwa wspierające terroryzm z zagrożeniami powodowanymi przez grupy terrorystyczne. Z drugiej zaś stanowiło wezwanie do czegoś w rodzaju „międzynarodówki antyterrorystycznej”, czy koalicji zwalczającej wspólnego wroga. USA otrzymały poparcie ONZ (rezolucja Nr 1373), która dawała też upoważnienie do podjęcia wszystkich możliwych kroków w odpowiedzi na zamachy. 7 października 2001 roku rozpoczęła się operacja Enduring Freedom, czyli inwazja wojsk NATO.

Przeciwdziałanie i rozwiązywanie sytuacji kryzysowych są jednym z głównych zadań Sojuszu Północnoatlantyckiego. Operacje tego typu obejmują różnorodne działania polityczne, cywilne i militarne prowadzone zgodnie z obowiązującym prawem międzynarodowym w celu zapobiegania i przewycięzania wszelkiego typu konfliktom, w razie pojawienia się zagrożeń w stosunku do państwa lub jego sojuszników, czy też dla pokoju międzynarodowego. Pod tym pojęciem rozumie się działania Sił Zbrojnych jak i udział w wysiłkach międzynarodowych, prowadzonych w celu opanowania kryzysu oraz zapewnienia osłony przed ich skutkami²².

Po 11 września 2001 roku, w odpowiedzi na wezwanie G. Busha, rząd RP zdecydowanie poparł wojnę przeciwko organizacjom terrorystycznym, zwaną „wojną z terroryzmem”. Wyraził gotowość udzielania USA wszelkiej możliwej pomocy. Po raz pierwszy w historii Sojuszu zdecydowano o uruchomieniu art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego²³. Natomiast *Ustawa z 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub po-*

21 Tekst przemówienia: <http://archives.cnn.com/2001/US/09/20/gen.bush.transcript> [dostęp: 07.09.2023].

22 M. Kubiński, A. Sobieraj, *Siły zbrojne - nowe wyzwania*, „Studia de Securitate et Educatione Civili” IV/2014, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, s. 111-112.

23 Zob. M. Lasoń, *Polska misja w Iraku. Użycie sił zbrojnych jako środka polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej na przykładzie interwencji w Iraku 2003-2008*, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków 2010, s. 90-92.

bytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa pozwala brać udział polskim żołnierzom w misjach zagranicznych. W rozumieniu ustawy użycie sił zbrojnych RP poza granicami państwa oznacza obecność jednostek wojskowych poza granicami państwa w celu udziału w:

- a) konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa albo państw sojusznicznych,
- b) misji pokojowej.
- c) akcji zapobieżenia atakom terroryzmu lub ich skutkom²⁴.

W listopadzie 2001 roku zapadła decyzja o użyciu Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Sił Sojusznicznych w Afganistanie. Założono, że kontyngent będzie liczył 300 żołnierzy, jednak w praktyce początkowo wysłano ich około 100 (kompania saperów, żołnierze Jednostki GROM) wraz z ciężkim sprzętem. Zostali oni rozlokowani w bazie Bagram pod Kabulem, z zadaniem rozminowywania terenu wokół bazy i lotniska. Dodatkowo, w ramach tej operacji od lipca 2002 roku do września 2003 roku do kontroli ruchu statków w rejonie Morza Arabskiego włączony został okręt wsparcia logistycznego „Kontradmiral Xawery Czernicki”. Liczba żołnierzy kontyngentu okazała się niewystarczająca, co wynikało ze zmian charakteru realizowanych zadań. W związku z tym kilkakrotnie zwiększano ich liczebność w Afganistanie przy jednoczesnym zmniejszeniu w Iraku²⁵. Polski Kontyngent Wojskowy realizował misję o charakterze stabilizacyjno-szkoleniowym w celu:

- utrzymania bezpieczeństwa i swobody manewru w rejonie odpowiedzialności;
- wspierania działalności władz lokalnych, doradztwa i szkolenia ASB;
- zapewnienia bezpieczeństwa wojsk własnych oraz pomocy w obszarze odbudowy państwa i niesienia pomocy humanitarnej.

Do głównych zadań PKW w Islamskiej Republice Afganistanu należało:

- wspieranie rządu afgańskiego w jego wysiłkach na rzecz utrzymania porządku publicznego i bezpieczeństwa, w tym zapewnienie swobody manewru wzdłuż szlaków komunikacyjnych i korzyści ekonomicznych, prowadzenie działań kinetycznych w celu obniżenia zdolności bojowej rebeliantów;
- udzielanie pomocy w odbudowie i tworzeniu w Afganistanie stabilnych struktur państwowych, zapewniających przestrzeganie praw człowieka, w tym działania na rzecz wzmocnienia efektywności władz;

24 Ustawa z 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, art. 2, (Dz.U. z 1998 r. Nr 162 poz. 1117).

25 M. Lasoń, *Polska misja w Iraku. Użycie sił zbrojnych jako środka polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej na przykładzie interwencji w Iraku 2003-2008*, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków 2010, s. 93.

- wspieranie wysiłków władz afgańskich na rzecz poprawy sytuacji gospodarczej kraju i uzyskania społecznej akceptacji dla demokratycznie wybranego rządu²⁶.

Operacja Enduring Freedom zakończyła się militarnym sukcesem. Błyskawiczne zwycięstwo wojsk NATO było dla przywódców Stanów Zjednoczonych i krajów sojuszników wielkim zaskoczeniem. Samo zwycięstwo militarne nie rozwiązywało jednak problemu w tym biednym i skonfliktowanym wewnętrznie państwie. Pomimo militarnego sukcesu wojsk koalicji, talibowie, których dowództwo schroniło się w sąsiednim Pakistanie, odbudowali partyzanckie wojsko, rośli w siłę i destabilizowali nowo powstające Państwo Islamskie Afganistanu.

W grudniu 2001 roku podjęto decyzję o misji stabilizacyjnej, która przewidywała m.in. utworzenie Międzynarodowych Sił Wsparcia Bezpieczeństwa (ISAF, International Security Assistance Force), których głównym celem było wsparcie władz afgańskich w nowo utworzonym Państwie Islamskim Afganistanu (które w 2004 roku przekształcone zostało w Islamską Republikę Afganistanu), a także rozbięcie pozostałych grup partyzanckich talibów.

Ramy działania żołnierzy kontyngentu regulowała tzw. dyrektywa taktyczna, czyli wytyczne dowódcy ISAF, amerykańskiego gen. Davida Mc Kiernana z 30 października 2008 roku. Najważniejsze punkty dyrektywy to:

- siły ISAF są w Afganistanie, by wygrać, ale zwycięstwo ISAF to zwycięstwo Afganistanu, polegające na tym, że ludzie są bezpieczni, cieszą się ze swobody przemieszczania się, efektywnego rządu i przejrzystości władzy oraz rozwoju ekonomicznego;
- wszystkie działania ISAF muszą być czynione dla dobra Afganistanu;
- aby zapewnić społeczeństwu bezpieczeństwo, konieczne jest kontynuowanie walki z rebeliantami wraz z Afgańskimi Narodowymi Siłami Bezpieczeństwa (ANSF, Afghan National Security Forces);
- wszystkie działania, sposoby i środki stosowane w walce z rebeliantami muszą być realizowane w celu zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa ludności Afgani-stanu, co ma odbudować zaufanie do jego władz;
- działania należy prowadzić wspólnie z ANSF oraz rozszerzać ich wpływy i zakres działania. Działania wykonywane samodzielnie przez ISAF powinny należeć do rzadkości. Zarówno te, które są realizowane na polu walki, jak i poza nim, są jednakowo ważne dla osiągnięcia sukcesu;
- kluczowe znaczenie w działaniach sił koalicji ma szacunek ISAF do afgańskiej kultury, religii, tradycji i zwyczajów;

26 B. Tworkowski, *Polskie kontyngenty wojskowe w Afganistanie na przykładzie 6 Brygady Powietrznodesantowej w ramach XI zmiany PKW*, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, 2021 – bezpieczeństwo i obronność, Kraków 2021, s. 66.

- w czasie działań (w przypadku zagrożenia lub w czasie operacji) wszelkie przeszukiwania afgańskich domów, meczetów, miejsc kultu religijnego lub kulturalnego mają być realizowane przez siły afgańskie;
- w celu zminimalizowania strat wśród ludności cywilnej należy umiejętnie dobierać siły i środki oraz ostrzegać o działaniach, aby nie doszło do strat wśród niewinnych osób;
- za każdym razem, gdy dojdzie do strat wśród ludności cywilnej, będą prowadzone dochodzenia, a władze lokalne i ludność będą informowani o ich efektach²⁷.

Po latach trwającej misji sytuacja w Afganistanie nie uległa kategorycznej zmianie. Coraz częściej zaczęły się pojawiać głosy wzywające do zakończenia misji stabilizacyjnej, a szczególnym argumentem było zlokalizowanie i zabicie w 2011 roku Osamy bin Ladena. Pierwsze oddziały NATO zaczęły wycofywać się z Afganistanu w lipcu 2011 roku, pomimo że w tamtym czasie kraj był osłabiony zwiększoną liczbą ataków sił rebelianckich i rosło prawdopodobieństwo obalenia legalnych rządów. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo stopniowo przekazywano władzom afgańskim. Pomimo potężnych sił sojuszniczych nie udało całkowicie unieszkodliwić talibskich rebeliantów. Stany Zjednoczone, decyzją administracji prezydenta Joe Bidena, w sierpniu 2021 roku po 20 latach zaangażowania militarnego całkowicie wycofały swoje wojska z Afganistanu²⁸.

Polscy żołnierze byli obecni w Afganistanie prawie 20 lat. To jedna z najdłuższych i najtrudniejszych operacji zagranicznych Sił Zbrojnych RP. Wzięło w niej udział ponad 33 tys. żołnierzy i pracowników resortu obrony narodowej²⁹. W trakcie misji poległo lub zmarło 43 polskich żołnierzy i 1 pracownik cywilny wojska³⁰.

Drugą misją prowadzoną w ramach „wojny z terroryzmem” był udział polskich Sił Zbrojnych w konflikcie w Iraku rozpoczętym w 2003 r. Genezy tej wojny należy szukać już w wydarzeniach związanych z pierwszą wojną w Zatoce Perskiej w 1991 roku której celem było ustanowienie skutecznej kontroli nad strategicznym regionem Zatoki Perskiej. Po 11 września 2001 roku stosunki USA z Irakiem stały się napięte. W grę wchodził szereg argumentów mniej lub bardziej zasadnych, a więc chodziło o umocnienie pozycji hegemonistycznej USA na świecie oraz o uzyskanie dostępu do ważnych surowców i zasobów. Według podejścia idealistycznego nawiązującego do teorii demokratycznego pokoju przyczyną była chęć krzewienia demokracji na świecie oraz obalenie dyktatora. Prezydent Iraku Saddam Husajn został oskarżony o posiadanie broni ma-

27 Tamże. s. 63.

28 <https://psz.pl/124-polityka/afganistan-historia-kolem-sie-toczy> [dostęp: 19.09.2023].

29 <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/koniec-misji-w-afganistanie-po-prawie-dwoch-dekadach-polacy-wracaja-do-domu> [dostęp: 19.09.2023].

30 <https://www.wojsko-polskie.pl/weterani/AFG/> [dostęp: 19.09.2023].

sowego rażenia, której może użyć przeciwko USA i ich sojusznikom. Doszukiwano się także dowodów, że Irak współpracował z terrorystami z Al - Kaidy przy przygotowywaniu zamachu z 11 września. Pojawiły się oczekiwania bezwarunkowego i pełnego dopuszczenia inspektorów międzynarodowych do kontroli instalacji irackich. Po ich odrzuceniu USA zaliczyły Irak wraz z Iranem i Koreą Północną do państw tzw. „osi zła” i zastrzegły sobie prawo do ataku prewencyjnego. Administracja amerykańska podjęła próby znalezienia sojuszników dla swoich działań³¹.

Stanowisko Polski wobec konfliktu wokół Iraku podzieliło opinię USA w sprawie oceny dyktatorskich rządów reżimu Husajna oraz posiadania przezeń jakiegoś rodzaju broni masowego rażenia. Polska udzieliła poparcia dla akcji wojskowej przeciwko reżimowi Husajna i wysłania na jej potrzeby Sił Zbrojnych RP. W ramach kampanii antyterrorystycznej wpisano konieczność uderzenia na Irak, a decyzja o realizacji ataku zapadła na początku 2002 roku³². Rozkaz przeprowadzenia operacji został wydany 19 marca 2003 roku. Przyjęto następujące cele operacji:

- zakończenie reżimu Saddama Husajna;
- zidentyfikowanie, izolowanie i wyeliminowanie irackiej broni masowego rażenia;
- poszukiwanie, chwytywanie i wyprowadzanie z Iraku terrorystów;
- zbieranie wszelkich dostępnych danych dotyczących organizacji terrorystycznych;
- zbieranie wszelkich danych dotyczących rozprzestrzeniania broni masowego rażenia na świecie;
- zakończenie sankcji nałożonych na Irak i natychmiastowe dostarczenie pomocy humanitarnej uchodźcom oraz obywatelom Iraku;
- zabezpieczenie irackich pól naftowych, dobra należące do narodu irackiego;
- pomoc ludności Iraku w stworzeniu warunków do sformowania własnego rządu opartego na zasadach demokratycznych.

Polski Kontyngent Wojskowy znalazł się w składzie Dywizji Wielonarodowej, która została utworzona 23 lipca 2003 roku. Liczył on w pierwszej zmianie około 2,5 tysiąca żołnierzy, w II i III było ich około 2,4 tysiąca, w IV – 1,6 tysiąca, w V – 1,4 tysiąca, a począwszy od VI aż do ostatniej – X, było ich około tysiąca³³. Przed Siłami Zbrojnymi RP postawiono główny cel, którym było wsparcie procesu stabilizacji i odbudowy Iraku. Został on zdefiniowany w dwóch następujących aspektach:

31 M. Lasoń, *Polska misja w Iraku. Użycie sił zbrojnych jako środka polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej na przykładzie interwencji w Iraku 2003-2008*, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków 2010, s. 95-101.

32 Ibidem, s. 105-109.

33 <https://www.wojsko-polskie.pl/weterani/articles/historia-misji-n/2020-05-12a-operacja-miedzynarodowych-si-stabilizacyjnych-w-iraku/> [dostęp: 19.09.2023].

- zagranicznym: zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności w strefie, działanie na rzecz odbudowy i modernizacji irackiego państwa oraz społeczeństwa, wzmocnienie wielonarodowych sił koalicji w Iraku, stosownie do planów operacyjnych dowódcy operacji oraz podjętych zobowiązań strony polskiej;
- narodowym: umacnianie wizerunku Polski jako aktywnego członka społeczności międzynarodowej i członka NATO w wielonarodowych wysiłkach na rzecz zwalczania terroryzmu, pomocy humanitarnej i utrwalania pokoju w świecie, praktyczne potwierdzenie zdolności Sił Zbrojnych RP do działania w międzynarodowych strukturach wojskowych oraz dowodzenia wielonarodowym związkiem taktycznym, prowadzenia działań stabilizacyjnych, zdobywanie kolejnych doświadczeń, pozwalających na doskonalenie i osiąganie przez Siły Zbrojne RP interoperacyjności z Siłami Zbrojnymi państw NATO oraz innych państw.

Podstawowymi formami realizacji stawianych zadań było patrolowanie obszaru odpowiedzialności w dzień i w nocy z udziałem miejscowej policji, działanie w stałych i ruchomych punktach kontrolnych oraz jako odwód szybkiego reagowania na pojazdach i w śmigłowcach, ochrona ważnych obiektów infrastruktury oraz osób i konwojowanie wojsk, transportów organizacji międzynarodowych, humanitarnych oraz pozarządowych³⁴.

Druga zmiana PKW przedstawiana jest jako jedna z najtrudniejszych. Podkreśla się, że żołnierze musieli zmagać się ze zwiększoną liczbą starć zbrojnych ze swoim udziałem. PKW używał siły jedynie w samoobronie i wspierając ofensywę amerykańską³⁵.

Ponadto istotnym obszarem działalności było wspieranie tworzenia nowych Irackich Sił Bezpieczeństwa. Po likwidacji dotychczasowych struktur policji i wojska palącym problemem stało się zagospodarowanie tysięcy byłych żołnierzy i policjantów, a przede wszystkim wyszkolenie i przygotowanie nowych kadr dowódczych. Dlatego tak istotna była działalność szkoleniowa, a następnie szkoleniowo-doradcza, którą przez cały okres misji prowadziły wyspecjalizowane zespoły polskich żołnierzy³⁶.

Pięcioletnia obecność wojsk koalicji w Iraku niestety nie przyniosła oczekiwanych rezultatów, a sytuacja w strefie odpowiedzialności w momencie wyjścia wojsk koalicji była określana jako gorsza, niż zastana w 2003 roku. Republika Iraku znalazła się w czołówce rankingu państw upadających. Siły rządowe nie były w stanie za-

34 M. Lasoń, *Polska misja w Iraku. Użycie sił zbrojnych jako środka polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej na przykładzie interwencji w Iraku 2003-2008*, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków 2010, s. 173-174.

35 M. Lasoń, *Początki misji stabilizacyjnej Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Iraku*, Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków 2010, s. 86.

36 <https://www.wojsko-polskie.pl/weterani/articles/historia-misji-n/2020-05-12a-operacja-miedzynarodowych-si-stabilizacyjnych-w-iraku/> [dostęp: 20.09.2023].

pewnić bezpieczeństwa swoim obywatelom, nie odbudowano w pełni infrastruktury krytycznej (wodociągów, sieci elektrycznych), w związku z czym powszechne było bezprawie oraz niedobory wody i pożywienia. Dodatkowo pokłosem śmierci S. Husajna i rozmontowania jego dyktatury było pojawienie się samozwańczego Państwa Islamskiego, którego strefa wpływów objęła część kraju³⁷. Polski Kontyngent Wojskowy w Iraku w latach 2003-2008 liczył łącznie ponad 15 000 polskich żołnierzy, 22 z nich zginęło³⁸.

PODSUMOWANIE

Jednym z powodów uczestnictwa Sił Zbrojnych RP w misjach było traktowanie terroryzmu jako problemu globalnego, który należy aktywnie zwalczać i który stanowi zagrożenie także dla Polski. Jednakże trudno wykazać, w jakim stopniu Polska była bezpośrednio zagrożona atakami terrorystycznymi, które jak dotąd na szczęście nie miały miejsca na terenie kraju. Jednakże potencjalne zagrożenie terroryzmem implikowało zadania Sił Zbrojnych na wypadek ich wystąpienia. Wydzielone siły i środki SZ RP (Dowódca Obrony Powietrznej, czyli oficer Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wyznaczony do pełnienia służby w systemie obrony powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej i wykonywania funkcji narodowego przedstawiciela władz państwowych w Zintegrowanym Systemie Obrony Powietrznej Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego)³⁹, podejmują działania antyterrorystyczne w stosunku do obcych, zarówno cywilnych, jak i wojskowych, statków powietrznych. Działania te polegają m.in. na ich przechwyceniu przez wojskowe statki powietrzne lub zniszczeniu w razie konieczności. Siły Zbrojne RP pełnią także zadania antyterrorystyczne na obszarach morskich. Warunkiem uzasadniającym ich zaangażowanie jest zaistnienie sytuacji, w której siły i środki SG odpowiedzialnej za bezpieczeństwo granicy państwowej, mają być lub mogą okazać się niewystarczające do przeciwstawienia się zagrożeniu.

Podczas wojny z terroryzmem służby specjalne i siły zbrojne państw NATO odniosły wymierne rezultaty. W wymiarze militarnym odniosły zdecydowane sukcesy. Znane są liczby schwytanych i zabitych terrorystów, wiadomo, ile osób zwerbowano i wyszkolono. Dywagowano także, że ten cywilizacyjny konflikt w końcu zaniknie, a terroryści będą rekrutować coraz mniej ludzi, ponieważ coraz mniej osób będzie widziało sens tej walki. Mniej będzie też państw udzielających schronienia terro-

37 M. Walentek, *Skutki polityczne udziału Polski w misji stabilizacyjnej w Iraku 2003–2008*, „Res Publicae” t. 11/2019, Uniwersytet im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2019, s. 117-118.

38 <https://www.wojsko-polskie.pl/weterani/articles/historia-misji-n/2020-05-12a-operacja-miedzynarodowych-si-stabilizacyjnych-w-iraku/> [dostęp: 20.09.2023].

39 Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej, art.7.5 (Dz. U. 1990 Nr 78 poz. 461).

rystom⁴⁰. Przeciwdziałanie terroryzmowi zazwyczaj postrzegane jest jako fizyczna eliminacja jego przejawów, realizowana zwykle przy pomocy jednostek antyterrorystycznych. Jednakże jest to powierzchowne i błędne pojmowanie zagadnienia. Walka z terroryzmem międzynarodowym nie może być ograniczana jedynie do działań o charakterze militarnym. Istotne są działania podejmowane również w sferze informacyjnej, edukacyjnej, gospodarczej oraz pomoc rozwojowa. Konieczne jest zaangażowanie organizacji pozarządowych, a także prowadzenie dialogu kulturowo-cywilizacyjnego.

Angażując się w misje w Afganistanie i Iraku, Siły Zbrojne RP wykazały gotowość do kolektywnego działania, a także umiejętność włączenia się w inicjatywy na rzecz globalnego bezpieczeństwa. Wiązało się to także ze wzrostem znaczenia Polski na arenie międzynarodowej jako kraju, który wraz ze swymi sojusznikami odnosi sukcesy w świecie, zwalczając terroryzm i obalając dyktatury. Polski udział w misjach stanowił także realizację zobowiązań sojusznicznych. Przyczynił się również do dużego rozwoju Sił Zbrojnych RP.

Od 1953 roku, ponad 115 tys. polskich żołnierzy uczestniczyło w 92 różnych misjach. W tym czasie zmieniały się też zadania, jakie realizowaliśmy podczas misji – od zadań logistycznych do bojowych w Iraku i Afganistanie⁴¹. Obie te misje udowodniły, że żołnierze Wojska Polskiego są w stanie wspierać sojuszników zawsze, gdy zajdzie taka potrzeba. Można powiedzieć, że po II wojnie światowej, misje w Iraku i Afganistanie były największym wyzwaniem, przed jakim stanęło Wojsko Polskie. Jednakże te działania łącznie opłacone zostały śmiercią 66 Polaków.

BIBLIOGRAFIA

1. Bałhud-Prusiak J., *Wojna z terroryzmem wojną z globalizacją*, „Humanistyka i Przyrodoznawstwo” 17/2011, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn 2011.
2. Held V., *Terroryzm, uprawnienia i cele polityczne*, w: *Etyka wojny. Antologia tekstów*, red. T. Żuradzki, T. Kuniński, PWN, Warszawa 2009.
3. Indeck K., Potejko P., *Terroryzm materia ustawowa?* ABW, Warszawa 2009.
4. Izak K., *Zagrożenie terroryzmem i ekstremizmem w Europie na podstawie wybranych przykładów. Teraźniejszość, prognoza ewolucji i kierunki rozwoju*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 5/2011.
5. *Organizacyjne i prawne aspekty działań antyterrorystycznych*, red. G. Kędzierska, Wyd. WSPol., Szczecino 2002.
6. Kubiński M., A. Sobieraj, *Siły zbrojne - nowe wyzwania*, „Studia de Securitate et Educatione Civili” IV/2014, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, 2014.
7. Lasoń M., *Początki misji stabilizacyjnej Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Iraku*, Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków 2010.

40 J. Przybylski, *Wywiad z Donaldem Rumsfeldem*, „Plus Minus”, dodatek do gazety „Rzeczpospolita”, 14-15.05.2011.

41 <https://www.wojsko-polskie.pl/misje/> [dostęp: 20.09.2023].

8. Lasoń M., *Polska misja w Iraku. Użycie sił zbrojnych jako środka polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej na przykładzie interwencji w Iraku 2003-2008*, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków 2010.
9. Nowacki G., *Zjawisko terroryzmu w XXI wieku*, „Studia Bezpieczeństwa Narodowego” 1/2014 vol. 5, WAT, Warszawa 2014.
10. Pasko A., *Problem bezpieczeństwa na letnich igrzyskach olimpijskich w okresie zimnej wojny, po wydarzeniach w Monachium w 1972 r.*, „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie” 1/2015, t. XIV.
11. Przybylski J., *Wywiad z Donaldem Rumsfeldem*, „Plus Minus”, dodatek do gazety „Rzeczpospolita”, 14-15.05.2011.
12. Rashid A., *Dżihad. Narodziny wojującego islamu w Azji Środkowej*, Dialog, Warszawa 2003.
13. Tworowski B., *Polskie kontyngenty wojskowe w Afganistanie na przykładzie 6 Brygady Powietrznodesantowej w ramach XI zmiany PKW*, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, 2021 – bezpieczeństwo i obronność, Kraków 2021.
14. Walentek M., *Skutki polityczne udziału Polski w misji stabilizacyjnej w Iraku 2003–2008*, „Res Publicae” 11/2019, Uniwersytet im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2019.

Akty prawne

1. Konwencja o zapobieganiu przestępstwom i karaniu sprawców przestępstw przeciwko osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, w tym przeciwko dyplomatom, (Dz.U.1983.37.168).
2. Konwencja o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi, (Dz.U.1972.25.181).
3. Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego (Dz.U.1976.8.37).
4. Konwencja w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej (Dz.U.1994.129.635).
5. Międzynarodowa Konwencja o walce z przestępstwem wzięcia zakładników (Dz.U.2000.106.1123).
6. Międzynarodowa konwencja o zwalczaniu finansowania terroryzmu (Dz.U.2004.263.2620).
7. Międzynarodowa konwencja w sprawie zwalczania terrorystycznych ataków bombowych (Dz.U.2007.66.438).
8. Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. 1990 Nr 78 poz. 461).
9. Ustawa z 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, (Dz.U. z 1998 r. Nr 162 poz. 1117).

Netografia

1. <https://psz.pl/124-polityka/afganistan-historia-kolem-sie-toczy>.
2. <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/koniec-misji-w-afganistanie-po-prawie-dwoch-dekadach-polacy-wracaja-do-domu>.
3. <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1416307%2Co-czwartej-nad-ranem-zamachowcy-palestynscy-wdarli-sie-do-wioski>.
4. <https://www.wojsko-polskie.pl/misje/>.
5. <https://www.wojsko-polskie.pl/weterani/AFG/>.
6. <https://www.wojsko-polskie.pl/weterani/articles/historia-misji-n/2020-05-12a-operacja-miedzynarodowych-si-stabilizacyjnych-w-iraku/>.

7. <https://www.wojsko-polskie.pl/weterani/articles/historia-misji-n/2020-05-12a-operacja-miedzynarodowych-si-stabilizacyjnych-w-iraku/>.
8. Tekst przemówienia: <http://archives.cnn.com/2001/US/09/20/gen.bush.transcript>.